

ASIA	Luonnonsuojelulain 39 § ja 49 §:n rauhoitussäännöksistä poikkeaminen kirjoverkkoperhosen osalta
VIREILLETULO	11.10.2022, täydennys 9.1.2023 ja 8.3.2023
HAKIJA	Kotkan kaupunki PL 205 48101 Kotka
YHTEYSHENKILÖT	Kaupunkisuunnittelujohtaja Markku Hannonen markku.hannonen@kotka.fi p. 0400 760 284 Yleiskaavoittaja Pauli Korkiakoski pauli.korkiakoski@kotka.fi p. 040 620 8620 Kaavoitusarkkitehti Marja Pelo marja.pelo@kotka.fi p. 040 638 9054
HAKEMUS	Kotkan kaupunki hakee poikkeuslupaa luonnonsuojelulain 49 §:n mukaiseen kirjoverkkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentämiseen ja hävittämiseen sekä 39 §:n rauhoitussäännöksiin. Poikkeuslupahakemus käsittää Keltakallio II:n asemakaava-alueella todetut kirjoverkkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikat sekä luvan niiden heikentämiseksi ja hävittämiseksi. Lisäksi kaupunki hakee lupaa siirtää luontokartoituksessa havaittavat kirjoverkkoperhosen toukkapesät pois alueelta kirjoverkkoperhosen elinolosuhteiden kannalta sopivaksi arvioituun elinympäristöön.

20.3.2023

Haettavan poikkeusluvan perusteena on luontodirektiivin artiklan 16 kohdan 3 vaihtoehto c; kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle.

Hankealueelle ollaan laatimassa MRL:n mukaista T/kem-asemakaavaa ja kaavan tavoitteena on mahdollistaa akkuteollisuuden sijoittuminen alueelle. Akkuteollisuuden tehtaat edellyttävät erittäin suuria, tavanomaisestakin teollisuudesta poikkeavan laajoja yhtenäisiä alueita, joissa pirstaleisuus ei ole vaihtoehto.

MRL:n mukaiset maakunta- ja yleiskaavat osoittavat parhaat ja toteuttamiskelpoisimmat alueet eri toiminnoille. Suhteessa muihin osoitettuihin teollisuusaluevarauksiin Keltakallion alue on osoittautunut akkuteollisuuden kriteerein arvioituna parhaaksi ja ainoaksi mahdolliseksi sijainniksi tavoitelluille toiminnoille. Ominaisuuksiltaan vastaavaa sijaintia ei voida mahdollistaa muualta Kotkasta tai seudulta.

Asemakaava-alueelta elokuussa 2022 löytyneet 19 kirjoverkkoperhosen toukkapesää sijoittuvat eri puolille teolliselle toiminnalle osoitettavaa aluetta. Niiden suojeleminen ja säilyttäminen ei ole realistisesti perustellen mahdollista kirjoverkkoperhosen eikä tavoitellun teollisuuden näkökulmasta. Esiintymiskohteiden, niitä ympäröivien elinympäristöjen ja tarvittavien muille alueille suuntautuvien yhteyksien suojeleminen estää kaavan tavoitteen mukaisen toiminnan. Toisaalta perhosalueiden suojeleminen ja niiden erityisten luontoarvojen säilyminen keskellä teollisuusaluetta ei ole realistisesti mahdollista.

Radan läheisyydestä löytyneet toukkapesät liittyvät myös tulevaisuudessa Kotka-Kouvola-pääradan kehittämissuunnitelmiin eli valtakunnallisesti merkityksellisen kaksoisraiteen toteutukseen. Kaavassa pääradan kehittämiseen sekä muihin tarpeisiin (esim. sähkölinjat, hulevedet, teollisuusraide, maisema- ja meluvallit ymv.) varaudutaan osoittamalla kaavan reuna-alueille mittavasti suojavyöhykealueita (EV).

Kotkan kaupungin lähtökohtainen näkemys on, että myös EV-alueilla yhteensovitettavia, ratkaistavia ja mittakaavaltaan suuria tarpeita on kuitenkin niin paljon, ettei kaupunki voi sitoutua kirjoverkkoperhosen havaittujen elinympäristöjen säilyttämiseen tai uusien muodostamiseen riittävällä varmuudella. Kotkan kaupunki sitoutuu kuitenkin siihen, että asemakaavan EV-alueiden määräyksessä ohjataan säilyttämään vanhoja tai edistämään uusien perhoselle soveltuvien elinympäristöjen muodostumista.

20.3.2023

Kaavan toteuttamisen seurauksena kirjoverkkoperhoselle soveltuvat lisääntymisympäristöt häviävät alueelta. Riippuen alueen rakentamisen ajankohdasta sen yhteydessä voi tuhoutua lajin maitikoille laskettuja muna tai maitikoilla ruokailevia tai talvehtivia toukkia.

Kotkan kaupunki esittää, että kaavan toteuttaminen tullessa ajankohdaksi, jo tehtyjen luontoselvitysten täydennykseksi kartoitetaan uudelleen kyseisen vuoden toukkapesät elo-syyskuussa, laaditaan siirtosuunnitelma toukkapesien siirtämiseksi perhosille sopivaan elinympäristöön, hyväksytetään siirtosuunnitelma tarvittaessa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksella ja toteutetaan siirto vielä samana syksynä toukkapesien kartoituksen kanssa ennen kuin kaava-alueen toteutukseen ryhdytään havaittujen toukkapesien välittömässä läheisyydessä.

Keltakallion alueelle kohdistuu merkittäviä akkuteollisuuden hankkeita, joilla on suoraan erittäin merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia niin paikallisesti kuin koko valtakunnan tasolla. Keltakallio II -kaavalla luodaan Kotkaan suunnitellulle akkumateriaalitehtaalle (CAM-tehdas) lisämahdollisuuksia, jotka ovat tärkeä kriteeri myös jo suunniteltujen toimintojen sijoittumiselle alueelle. Toisin sanoen, jos osoittautuu ettei lisämahdollisuuksia pystytä riittävällä tasolla varmentamaan, niin pahin riski on, etteivät myöskään jo suunnitellut hankkeet toteudu ja myös niiden talousvaikutukset jäävät toteutumatta. Vaikutukset ovat mittaluokaltaan kansallisen tason menetyksiä.

Hakemuksessa esitettyjen talousvaikutusten mukaan CAM-tehtaan sekä Keltakallio II -asemakaavalla mahdollistettavan kennotehtaan investoinnit, tuotannon aikainen työvoiman tarve sekä verotulot ovat Kotkan nykyiseen verokertymään ja työpaikkojen lukumäärän suhteutettuna huomattavan suuret. Uusi elinkeinoala ja työpaikat mahdollistavat uusien asukkaiden muuton seudulle, joka on kärsinyt väestön vähenemisestä jo pitkään. Hyvinvoiva talous on edellytys kaikkien palveluiden, kuten laadukkaan koulun ja varhaiskasvatuksen tai elinympäristön ylläpidon järjestämiselle. Kaupungin näkökulmasta kyse on siitä, että se pystyy mahdollistamaan työpaikkoja ja taloudellisen toimeliaisuuden siten, että se voi tarjota asukkaille elämisen perusedellytykset ja palvelut.

Poikkeusluvalla haettavan kirjoverkkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikaksi tulkittavan alueen, josta vuonna 2022 havaittiin lajin toukkapestejä, häviämisestä aiheutuvat vaikutukset arvioidaan olevan kirjoverkkoperhosen valtakunnalliseen ja alueelliseen suojelutasoon suhteutettuna merkityksettömiä. Paikallisen tason kielteisten vaikutusten ei arvioida vaikuttavan lajien suotuisaan suojelutasoon.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT**Oikeudelliset lähtökohdat**

Kirjoverkkoperhonen on luonnonsuojelulain (1096/1996) 38 §:n perusteella luonnonsuojeluasetuksen (160/1997) 18 §:n nojalla koko maassa rauhoitettu eläinlaji. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla, on kiellettyä.

Kirjoverkkoperhonen kuuluu myös luonnonsuojeluasetuksen 23 §:n mukaan luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettuihin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä IV (a) mainittuihin lajeihin. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettujen eläinlajien osalta luonnonsuojelulain 39 §:n ja 49 §:n 1 momentin kielloista luontodirektiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla.

Luontodirektiivin mukaan poikkeuksen lajin rauhoitussääntöihin voi myöntää, jos

1. Muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole, ja
2. poikkeus ei haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella, ja
3. poikkeamisen perusteena on jokin seuraavista syistä
 - a) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen ja luontotyyppin säilyttäminen;
 - b) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäiseminen, joka koskee viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta;
 - c) kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
 - d) näiden lajien tutkimus- ja koulutus, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoitukset ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavat lisääntymistoimenpiteet, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen;

20.3.2023

e) tarkoin valvotuissa oloissa tapahtuva valikoitu ja rajoitettu kyseisten lajien yksilöiden ottaminen ja hallussapito kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.

Ratkaisu

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää Kotkan kaupungille luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin nojalla luvan poiketa kirjoverkkoperhosen osalta luonnonsuojelulain 39 §:n ja 49 §:n kielloista Keltakallio II -asemakaava-alueella hakemuksen mukaisesti. Lupa myönnetään seuraavin ehdoin:

- 1 Luvan nojalla saa hävittää ja heikentää kirjoverkkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja Keltakallio II -asemakaava-alueella.
- 2 Luvan nojalla saa ottaa haltuun ja siirtää toiseen paikkaan kirjoverkkoperhosen toukkapesyeitä sen mukaisesti, mitä lupaehdoissa 4 ja 5 edellytetään.
- 3 Hakijan tulee kartoittaa Keltakallio II -asemakaava-alueella sijaitsevat kirjoverkkoperhosen toukkapesyeet aina ennen rakennustöiden aloittamista toukkapesyeiden havaitsemisen kannalta otolliseen aikaan, kun rakennusalueella esiintyy kirjoverkkoperhoselle sopivaa elinympäristöä.
- 4 Havaitut kirjoverkkoperhosen toukkapesyeet tulee siirtää ennen rakennustöiden aloittamista pois rakennusalueelta kirjoverkkoperhosen kannalta sopivaksi arvioituun elinympäristöön. Siirto tulee toteuttaa ensisijaisesti toukkien ollessa talvipesävaiheessa.
- 5 Kirjoverkkoperhosen toukkapesyeiden siirto tulee toteuttaa erikseen laadittavan siirtosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelma tulee esittää Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle hyväksyttäväksi ennen siirtotoimien aloittamista. Suunnitelman tulee sisältää tiedot siirrettävistä toukkapesyeistä, siirron työtapoista sekä paikasta, johon toukkapesyeet siirretään. Lisäksi suunnitelman yhteydessä hakijan tulee nimetä luvan käyttäjäksi kirjoverkkoperhosen ekologiaan perehtynyt henkilö.
- 6 Toukkapesyeitä ei saa sijoittaa uuteen paikkaan ilman maanomistajan suostumusta.
- 7 Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
- 8 Luvan mukaista toimintaa harjoitettaessa lupapäätös tai sen jäljennös on pidettävä mukana ja näytettävä vaadittaessa.
- 9 Hakijan tulee ohjata alueen maankäyttöä niin, että asemakaavan EV-alueilla säilytetään olemassa olevia kirjoverkkoperhosen elinympäristöjä ja edistetään uusien kirjoverkkoperhoselle soveltuvien elinympäristöjen muodostumista mahdollisuuksien mukaan.
- 10 Hakijan on toimitettava raportti luvan käytöstä tai ilmoitettava, mikäli lupaa ei ole kyseisenä vuonna käytetty vuosittain vuoden loppuun mennessä. Raportti tai ilmoitus toimitetaan Kaakkois-Suomen ELY-

20.3.2023

keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.kaakkois-suomi@ely-keskus.fi, viitteeksi "KASELY/1991/2022").

- 11 Kaakkois-Suomen ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

Luvan voimassaolo

Lupa on voimassa hakemuksen mukaisella hankealueella Kotkan kaupungissa 31.12.2032 saakka.

Päätöksen perustelut

Kotkan Keltakallion alueelle suunniteltu akkuteollisuuskokonaisuus täyttää erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavan syyn kriteerit luontodirektiivin artiklan 16 (1) mukaisesti. Alueelle suunnitellun hankkeen taloudelliset vaikutukset ja uudet työpaikat ovat Kotkan kaupungin ja koko seutualueen näkökulmasta suuruusluokiltaan huomattavia. Näiden taloudellisten ja sosiaalisten syiden kautta hanke on yleisen edun kannalta erittäin tärkeä. Vastaavan talous- ja työllisyysvaikutuksen saavuttamiseksi ei ole tiedossa muita todellisia vaihtoehtoja, joten hanketta on myös pidettävä luonteeltaan pakottavana.

Kotkan kaupungin alueella ei ole maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten selvitysten ja suunnitelmien perusteella muuta mahdollista sijaintia esitettylle akkuteollisuuskokonaisuudelle kuin Keltakallion alue. Kotkan kaupungin muut vapaat teollisuusalueet tai vaihtoehtoisiksi sijainneiksi esitetyt alueet eivät ole tyydyttäviä vaihtoehtoja muun muassa akkuteollisuuden edellyttämän suuren yhtenäisen pinta-alan takia.

Kirjoverkkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilyttäminen teollisuusalueella ei ole tyydyttävä ratkaisu, sillä se estäisi erittäin tärkeän yleisen edun mukaisen alueelle suunnitellun akkuteollisuuskokonaisuuden toteutumisen. Myöskään asemakaavan EV-alueella sijaitsevien kirjoverkkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämiselle tai heikentämiselle ei ole muuta tyydyttävää vaihtoehtoa, sillä näille alueille tulee voida rakentaa koko alueen käytön ja kehittämisen kannalta välttämättömiä rakenteita. Poikkeamisluvan lieventämistoimena hakija kuitenkin sitoutuu edistämään mahdollisuuksien mukaan perhosille soveltuvien alueiden säilymistä ja uusien vastaavien alueiden muodostumista EV-alueilla.

Kirjoverkkoperhosen toukkapesyeiden siirto pois alueen rakennustöiden alta on ainoa keino turvata kirjoverkkoperhosen eri kehitysvaiheiden selviäminen hengissä. Kirjoverkkoperhosen toukkapesyeiden siirrolle ei näin ollen ole muuta tyydyttävää vaihtoehtoa.

20.3.2023

Kirjoverkkoperhonen on arvioitu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (2019) elinvoimaiseksi (LC) lajiksi. Kaakkois-Suomessa ja Etelä-Kymenlaaksossa lajin kanta on runsas ja alueella on runsaasti kirjoverkkoperhosen elinympäristöiksi soveltuvia alueita. Laji on luontaisesti sopeutunut sen elinympäristöjen jatkuvaan muutokseen ja levittäytyy luontaisesti uusiin elinympäristöihin vanhojen muuttuessa sille soveltumattomiksi. Poikkeamisluvan myöntäminen ei siten vaaranna lajin suotuisaa suojelutasoa.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 38 §, 39 §, 49 §, 61 §
Luonnonsuojeluasetus (160/1997) 18 §, 23 §, liitteet 2(a) ja 5 (521/2021)
Euroopan Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (92/43/ETY)
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2022 (1259/2021)
Komission tiedonanto: Ohjekirja luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta. Bryssel 12.10.2021.

LISÄTIETOJA

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä, puh. 029 5029 121, sähköposti pyry.makela@ely-keskus.fi

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Pertti Perttola.

20.3.2023

LIITE

Valitusosoitus

SUORITEMAKSU

150 €

Oikaisuvaatimus päätöksestä määrättyyn maksuun

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskukselta kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamispäivästä.

JAKELU**Päätös**

Hakijalle

Sähköisesti ilman saantitodistusta

Tiedoksi

Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

Kotkan kaupungin ympäristönsuojelun palveluyksikkö

Kaakkois-Suomen poliisilaitos, Kotka

Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry

Sähköisesti

Tämä asiakirja KASELY/1991/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/1991/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mäkelä Pyry 20.03.2023 11:13

Ratkaisija Perttola Pertti 20.03.2023 11:15